

maa ønskes, som saa lidt som muligt fører ind i den Art af Konflikter mellem de Forskjellige, der have med Skolevæsenets Anstaltninger at gjøre, som maasse ikke kunne undgaaes, og som kunne have Indflydelse i den Grad, at en saadan Mands Mellemkomst kan behøves. Jeg tror altsaa, at der ved Siden af den Myndighed, der nu udøves af Skoledirektionerne, maa træde en Virksomhed og en Indflydelse, overdraget til Skoleinspektorer, men jeg tror, at denne Virksomhed maa komme til at staa som fideordnet med Skoledirektionernes, som en Virksomhed, der hovedsagelig gaar ud paa den egentlige Lærergjerning og dens Udvikling, medens den anden mere gaar ud paa det Økonomiske. Jeg skal imidlertid ikke her gaa dybere ind derpaa, fordi jeg under et senere Afsnit vil komme til at udtale mig mere fuldstændigt om denne Del af Skoleinstitutionerne. Jeg skal endnu blot tilføie, at som det øverste Trin staar Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

— Da jeg tiltraadte dette Ministerium for 18 Aar siden, var et af de første Skridt, jeg søgte at opnaa, Ansættelsen af en Over-skoledirektør. Det er jo et Spørgsmaal, som senere, da efter 10 Aars Forløb Posten blev ubesat, oftere er bragt ind til udførligere Forhandling her i Thinget. Jeg vil derom indskrænke mig til at sige, at dersom jeg tænkte mig Tilstanden fortsat som nu og navnlig ogsaa efter den nye Lønningslov for de under Ministeriet ansatte Embedsmænd, vilde jeg anse det, at en saadan Embedsmand blev knyttet til Ministeriet — enten man nu vilde kalde ham Over-skoledirektør eller Over-skoleinspektør — som en uafviselig Nødvendighed og derfor paa det Stærkeste insistere derpaa; men jeg skal søie til, at under Forudsætning af den Ordning, som jeg nu tilbøielig har antydet, anser jeg ikke en saadan Embedsmand for nødvendig; naar der til Raadighed for Ministeriet staar et vist Antal Skoleinspektorer, som jeg nærmere skal komme til at omtale, tror jeg, at der ad den Vej og maasse nok saa fuldstændig kan opnaaes det Samme som ved Bestikkelse af en særlig Over-skoledirektør.

Jeg har nu tilendebragt den ene Hovedafdeling af, hvad jeg vil yttre ved denne Lei-

lighed, ved nemlig at vise hen til den hele Ordning, som dels i 1814 og dels ved senere Bestemmelser er kommen frem, og ved at antyde de enkelte Punkter, med Hensyn til hvilke jeg mener, at der trænges til en Reform. Men jeg vil bemærke, at, dersom man virkelig skulde blive staaende ved en Undervisning som den, man kunde kalde den almindelige Folkeundervisning, maa det dog siges, selv med den Forandring, der ad den Vej, jeg har nævnt, kunde indføres deri, at det vilde blive høist tarveligt. Dersom det skulde betragtes som den Lærepengge af Rundskab, hvoraf Folk i hele deres øvrige Liv skulde leve, maa det siges at være noget meget Uheldigt, og det lader sig ikke benegte, at den hele Skoleundervisning netop holder op i den Alder, da det for Mange først ret gaar op, hvad Undervisning betyder. Ser jeg nu hen til Skolelovene af 1814, er der her selvfølgelig en vis Forskjel mellem Land og By, men i begge Skolelove findes der en Bestemmelse, som viser hen, men rigtignok i en meget indskrænket og høist uheldigtgjørende Skikkelse, til den Grændselse, som allerede fremspirede den Gang, idet der nemlig findes en Paragraf i hver af disse Love om, at der skal indrettes Aften-skoler. Det maa være mig tilladt her blot at antyde, at den skulde indskrænkes for Mandspersonerne og for Pigerne til een Time om Ugen for hver, saa at man vil erindre, at det ingen Betydning kunde faae. Det er dog navnlig for Landet, at denne Tanke maatte betragtes som et Misgreb; i Byen har det af Grunde, der ligge meget nær, kunnet faae en fyldigere og rigere Udvikling, og den findes derfor i mange Byer bragt til Udførelse ved Aften-skoler i Forbindelse med teknisk Undervisning, som ganske vist kan medføre Goder. Hvad nu Loven af 1856 angaar, var den ingenlunde blind for den store Mangel, og ligesom jeg før har nævnt de tre Afsnit af denne Lov, kommer jeg nu til for nogen Tid at maatte dvæle ved det Afsnit deraf, som udgjør det andet Kapitel. Denne Del af Loven gaar netop ud paa at søge at bringe det, hvortil den første Spire her var givet, til Udvikling; den indeholder udtrykkelige Bestemmelser om, at der skulde stræbes efter — jeg skal senere vise paa hvil-